

Előfizetési árak:		Megjelenik minden Kedden.	Hirdetési díjak:	
Egész évre	8 kor. — fl.		Egy hasábos garmond sor vagy annak helye 20 fl. Ajánlközásoknál eladás vételnél minden szó után előre beküldendő 4 fl. Nagyobb s többszörös hirdetményeknél mérsékelt díjak egyzsége szerint.	
Fél évre	4 kor. — fl.			
Negyed évre	2 kor. — fl.			
Előfizetési díjak, hirdetések s bármily írásbeli közlemények a lap szerkesztőségéhez küldendők.				

V. évfolyam. Szászsebes, 1901. Szeptember 24. 52. szám

Évfolyam zárás.

Lapunk mai számával lezárjuk annak ötödik évfolyamát.

Visszapillantva eddigi szerény munkálkodásunkra megelégedéssel mondhatjuk, hogy fáradozásunk ha nem is hozta meg minden téren a kívánt gyümölcsöket, mégsem volt egészen meddő, hanem voltak némi sikerei. Az erdészeti és vadászati altiszti személyzet általunk ébresztve felocsudott soká tartó álmából s megismerte magát, mint fontos tényezőjét szeretett hazánk közigazdaságának; megismerte, hogy nemcsak kötelességei, de jogai is vannak, melyeket magának méltán követelhet, ha az előbbieket hűséggel és kitartással teljesíti.

Sikerült az irányadó körök figyelmét ráirányítanunk erre a régebben szinte teljesen elhanyagolt testületre s ennek a figyelemnek már eddig is sok téren tapasztalhattuk áldásos gyümölcsét s reméljük, hogy a szép kezdetnek, melyet a kincstáriaknál látunk, csakhamar folytatása is lesz a járásiaknál és bizonyára a magán uradalmaiknál is. Elkövetkezik csakhamar az ideje annak, mikor a szolgálatadók kivétel nélkül be fogják látni, hogy „érdemes a munkás az ő bérére.”

Hogy fáradozásunkat még eddig nem a kívánt siker koronázta, annak legnagyobb oka abban rejlik, hogy az erdészeti és vadászati altisz-

tek tömege még mindig hidegen nézi a kisebb de lelkesülni tudó rész nehéz küzdelmét. Talán majd idővel ez is megváltozik s a most még idegenkedők is megismerve fáradozásunk tiszta és önzetlen voltát, sietni fognak támogatásunkra. Bizalommal tekintünk tehát a jövőbe s abban a reményben, hogy nemcsak eddigi hiveink nem fognak cserben hagyni, de azokhoz még számosan újak is csatlakozni fognak, a jövő hó 1-én megindítjuk lapunk VI-ik évfolyamát.

Addig is Isten velünk!

az „Erdészeti“ ujság
szerkesztője és kiadója.

Eletveszélyben.

A fegyverhasználatra vonatkozó ministeri szabályrendeletnek ez a két szakasza mutatja tehát, hogy mikor, hol és milyen esetben van jogosítva az erdőör a fatolvajjal vagy vadászóval szemben a fegyvert használni. A ki figyelemmel elolvassa ezt a két szakaszt, hamarosan ra fog jönni arra, hogy az erdőör fegyverhasználatát bizon csak nagyon ritka esetben van legalizálva s nem mindig olyan legális cselekedet, mint a hogy azt a ezikkünk elején hivatkozott budapesti nagy napilap állította oda olvasó közönsége elé, mit egyébként elnézhetünk neki, mert hiszen lépten-nyomon tapasztalhatjuk azt a nagy tájé-

kozatlanságot, mellyel a nagy lapok hasonló kérdésekkel bánnak; ugyanis akárhányszor olvassuk, hogy például a fűrjvadászatra menő fegyvere véletlenül elsül és a „golyó“ valakinek a szívébe furódik, már pedig ismeretes dolog, hogy fűrjezéshez minden egyébbel szokás a fegyvert megtölteni, csak éppen golyóval nem.

A mi véleményünk a fegyverhasználatra vonatkozó szakaszokról egészen más. Azt, hogy mikor van az erdőőr abban a veszélyben mellyel szemben fegyverét jogosan és a későbbi meghurczoltatásnak minden veszélye nélkül használhatja, nagyon nehéz, sőt majdnem lehetetlen papiroson meghatározni, mert azt, hogy a fatolvaj milyen veszedelmes eszközzel rendelkezik, az éj sötétségében megfigyelni és észrevenni igen bajos. Berkovics János gödöllői uradalmi erdőőr például nem vette észre, hogy ez előtte menekülő két fatolvaj karabélyt hord magával, mert ha ezt tudja, akkor bizonyosan nem rohan utánuk vaktában, hanem előbb a saját fegyverével való komoly fenyegetéssel annak eldobására kényszeríti őket; így daczára a fegyverhasználatra vonatkozó paragrafusnak a saját életét áldozta fel, mit bizon nem tesz meg, ha az erdőőr lövése olyan törvényes cselekedetnek tekintendő, mint a milyennek azt a budapesti lap feltünteti.

A 4-ik §. egyenest meghagyja, hogy az erdőőrnek a fatolvajok vagy vadorzók életét

lehetőleg kimélnie kell. Bezzeg nem kimélik azok az erdőőrök, hanem kioltják ott, a hol lehet s a legtöbb esetben büntetlenül teszik ezt meg, mert az erdő nagyon titoktartó, tanukat pedig a fatolvaj és vadorzó nem visz magával, vagy ha igen, azok is az ő fajtájukhoz tartoznak s szívesen agyonhallgatják az esetet.

A statisztika mai fénykorában már mindenről tesznek számítást; érdekes lenne pár éven keresztül azt is figyelemmel kísérni, hogy melyik részen több az áldozat: vajjona az erdőőrök fegyverétől pusztul-e el több fatolvaj és vadorzó, vagy pedig megfordítva; mi az utóbbit vagyunk hajlandók elhinni.

Nem abban van itt a hiba, hogy az erdőőröknek túl nagy jog van a fegyverhasználatnál kezükbe adva és ez keseríti el a fatolvajokat és vadorzókat, hanem igenis abban, hogy ez a gaz népség éppen a vele való enyhe bánásmód miatt már tulságosan el van bízakodva s tulmerésszé lett. Az erdei és vadászati kihágások büntetése ugyanis annyira enyhe, hogy szinte csábítja az embereket azoknak az elkövetésére. Az a pár korona pénzbírság, a mit fizetni, vagy az a néhány nap, vagy csak óra, a mit a helyett leülni kell, olyan csekélység, mely a csak kissé durvább erkölcsökkel bíró emberekre semmiféle benyomással nincs; azután az ilyen büntetés még csak nem is megbélyegző, sőt a vadorzóban legtöbbször a bátor férfit, a hőst dicsérik ember társai. A fatolvajlás meg olyan valami a nép-

TÁRCSA.

A sárkány.

(A „Természet“ után.)

„Ma is vannak sárkányok e világon“. — mondja Miskolczi Gáspár — ezek azonban nem egyebek, mint „rém módon megvénhedett és mód nélkül megnevekedett kigyók“ s hogy ezek semmi egyébben nem is különböznek a többi kigyóktól, ha nem csak nagyságban. Ezért mondaná a közmondás is, hogy: „A kigyó különben nem lehet sárkánnyá, hanem csak ha elébb egynehány kigyókat megeszik.“ Nem ilyenek azonban a bűvös-bájos varázsoló boszorkányok sárkányai, kik néha-néha nagy öreg „kigyóformákat“ vesznek magukra és a pinczékben s más egyéb sötétségekben jelentgetik magokat, néha pedig világos, tüzes, csillogó testben látszanak, az áerben repülnek és ilyenkor nagy

zivatárokat támasztanak“, ezek nem természet szerint való sárkányok — mondja Miskolczi, — mert a sárkány soha szárnyon nem jár, ő csak hasonmászó kigyó; a bűvös-bájosok sárkánya ellenben maga az ördög. A természet-szerint való sárkány-kigyó, — mely felől oly sok csudálatos dolgokat irnak a tudósok — korántsem cselekedhetik annyit mérgével, vagy ragadozásával, mint a mennyit ráfognak, mert csak-csak igen kicsiny szája vagyon.“

A mithoszi és bibliai sárkány alatt az irás mindig a sátánt érti, kivéve a khinai irás-magyarázatokat melyek ezekkel ellentétben az emberiség jóltevő szellemét látják benne megtestesülve: „A khinai előtt a sárkány a legtiszteletreméltóbb név, amely egyedül uralkodóját illeti meg“. Khinai mondák szerint réges-régen a sárkányok uralkodtak a „nap birodalmában“ s a mai uralkodó-család egyenesen tőlük származott.

A khinaiak sárkánya oly egy-két, vagy több szarvasagancsú lény, melynek teve-feje, ökör-füle és minden lábán öt körme van. Nyaka kigyőszerű, lábai olya-

szemében, a mit szinte jogosnak lehet tartani, mert hiszen a legtöbb ember azt tartja, hogy az erdő mindenkié, abhoz mindenkinek egyaránt joga van.

Nagy hiba az, hogy az ismétlődő erdei kihágást nem veszi a törvény éppen úgy visszaesésnek, mint a hogy teszi azt a büntető codex például a lopásnál. Aki kisebbértékű tárgyat elszőr lop életében, az csak a lopás vétségét követi el, míg ha ezt büntetésének elszenvedése után bizonyos időn belül megismétli, akkor már a lopás büntetésebe esik és súlyosabb büntetést szab rá a törvény. Ha az erdőkárosítókkal is hasonlóképp bánta a bíróság és csak egy pár fatolvajnak kellene megrögzöttségét pár évi börtön elszenvedésével megsínyleni, ez olyan elriasztó példa lenne, mely jobban hatna a népre, mint az erdőörök fegyverhasználatának a jogosultsága.

Addig, míg a törvényhozás nem fog nagyobb szigorral fellépni a fatolvajokkal és vadorzókkal szemben, míg ennek a gaz fajzatnak a csiráját teljesen ki nem irtja, az erdőörök és a hivatásos vadásznak és vadórnek az élete folyton veszélyben lesz és hajszálon fog függni s még sok szegény özvegynek és ártatlan árvának a könnye fog kicsordulni a szeretett férj vagy atya koporsója fölött, ki életét kötelességének teljesítésében — éppen úgy, mint a katona a csataterén — vesztette el.

Szigorubb törvényt a fatolvaj és vadorzó ellen és tágabb kört a fegyverhasználatnál, akkor majd meg fog szünni, vagy legalább csökkenni az erdőörök életveszedelme!

nok, mint a tigrisei s rajtok sas körmöket visel; egész testét halpikkelyek fődik. Rendesen a levegőégben, magasan a földfelett szokott tartózkodni s csak a leg-ritkább esetekben száll le. A „Lung-ma“ (sárkánylő nevű lényük) igen szelid s Fu-hi-t hordja a hátán, — aki a khinai izát feltalálta. Nála van az a tábla, melyre a khinai írásjelek alapjegyei fel vannak vésve. — A khinaiak egy másik sárkánya a Kilin; ennek szarvasteste, ökörfarka, lópatája van; ez azonban már csak szarvat visel. Testét öt színben ragyogó pikkelyek fődik. Csendes, magányos helyeken tartózkodik s olyan szelid, jó szive van, hogy még a bogarak útjából is kitér, nehogy patájával széttapossa őket.

Ime tehát a khinai ember előtt a sárkány (Lung) korántsem oly borzasztó állat, amilyen a mi meséink és mondáink sárkány-kigyója, melyről azt regélik, hogy szárnyas kigyó-testű, kemény pikkelyes bőré, nagy barom-állat s hogy rajta még a borotva-hid éles kései sem foghatnak ki, továbbá, hogy rém-hosszú körmű, rőfös-fogú, ostorként csürgő-csavargó, lompos-

A fogoly vadászata.

(Mutatvány Fónagy József „A fáczán és fogoly“ stb. című művéből).

(Vége.)

Az angol vizslák igen kitartók; ha elég munkájuk van, a vízhiányt is nagyon kibírják. Nekem akárhány olyan kutyám volt, hogy naponta hat—nyolcz órát ment a legörületesebb vágatásban; ezen angol vizslák bármelyik faja is igen kitűnő, de nagyon gyors, a mit mindenkinek a természete nem bir meg.

A német vizsla, kivált a mostani divatu német vizsla igen szép, de ezek között is a sima szőrű tartom igazán alkalmasnak, annál az oknál fogva, mint az angolnál. A mai német vizslákban a finomítást határozottan az angol pointer adta meg; a német kutyák többnyire csendesebbek, azonban orruk nyomába sem lép az angolokénak; megesik az is, hogy a gyorsaságot valamelyik angol ősetől örökölte, az orrt pedig némettől; az ilyen keverék azután nem sokat ér.

A német vizslák többnyire nagyobb testű kutyák, több vizet kívánnak és kevesebb munkát képesek végezni.

Nyáron kukoriczában kevés ember tud angol kutyával vadászni, ősszel pedig, a mikor a foglyok nagyon rebbenősek, német kutyával nem lehet foglyászni; késő ősszel, de még tél elején vagy gyenge tél alkalmával határozottan csak nagyon gyors és jó orru kutyával lehet foglyászni; az angol vizslák remekül állják szántáson is a foglyokat. Igen jó angol és igen jó némettel vadásztam együtt; bizon a német csak szekundálni volt képes, állani soha.

Mindegyik fajtának meg van a maga előnye, azért mondom, hogy gusztus dolga, ki milyen kutyával vadászik.

farkú, lángoló tarajú, 3, 6, 7, 9, 12-től 24 fejű, olyan bestia, melynek rendszerint a hetedik fejében van a legnagyobb kutyasága és legyőzhetlen ereje. Szájából tüzet okád, lángot fuj, szikrát szór s mérges tajtékat áraszt. Legkedveltebb eledele a legény-hús, különösen, ha szakácsnéja a „vasorrú bába“ s azt ama bizonyos kidült-bedült kemenczekéményben előbb jól megfűstölte. Azt mondják a „rossz nyelvek“, hogy a sárkányok, midőn a megszállt tartomány legényeit már mind egy szálíg megették, akkor maguk is megsokalva a dolgot — a konkurrenzia rovására — egymást kezdik enni, míg nem végre csak három sárkány marad, melyek azután még a szép lányok elrablására is vetemednek. — A sárkány jön-megy s kérlelhetetlenül elragadja kiszemelt prédáit, rendszerint ifju haidonokat, kiket azonban „nem esz“ meg“. Utoljára a három királyleányt viszi el, kiket azután három sárkányinassal őriztet a földalatti réz-, ezüst- s aranypalotákban, hol azok, akár csak a párkák: fonnak és varnak, avagy pedig a felkonczolt királyfiak kéménybe

Tudjuk nagyon jól, hogy a szárnyazott fogoly fut, mint egy agár; megesküdne az ember, hogy a lelőtt fogolynak ott kell lenni, a hol keresteti; de ha az szárnyazva van, egy perc alatt hova szaladt el? Kutya nélkül nem igen lehet foglyászni; még ha hajtókkal vadászunk is, a szárnyazott foglyot a hajtó csak nagyon ritka esetben képes megtalálni, akkor is csak véletlenül. Az angol külön fajta kutyákat tenyészt a vad elhozatalára; ezek a sima, — göndör — hosszú szőrű retrieverek, továbbá a spanielek, úgy a field, mint a vatter spanielek; ezek mind csak apportírozó kutyák, ezek csak lőtt vadat keresnek, élő iránt nem is érdeklődnek. Képzeltető, hogy milyen jók ezek a kutyák, melyeket tisztán ezen célból tenyésztettek.

Másik neme a vadászatnak az annyira divatban levő hajtóvadászat.

A hajtóvadászat kétféle: vagy együtt mennek a vadászok a hajtókkal, vagy pedig a vadászvonalra hajtják a foglyokat. A mi a lövést illeti, mindenesetre a hajtott fogoly lövése szebb, így tehát nagyobb és módosabb társaság, a hol igen jó lövők vannak, sokkal jobban szeretik a hajtott fogoly lövését.

Ha magunkra hajtjuk a foglyot, ott sok fogolynak és alkalmas területnek is kell lenni; a hol nincsen ilyen alkalmas terület, ott legjobb, hogy a külső része legyen csicsóka és kukoricza, ezeknek a közepe pedig köles; ha van ilyen helyünk, mondjuk tíz hold, — ha lehet több, jobb — úgy minden oldalról benyomatjuk a foglyokat ezen helyre; a vadászok a széleken állanak és lövik a foglyot, mikor behúznak; a mikor a behajtásnak vége, akkor ismét lövik őket. Hogy a foglyok magasan járjanak, mesterséges fákat szoktak — persze külföldön — az ilyen helyek körül lerakni.

A nagyobb társaságok kedvéért, a hol nyolczvan — száz hajtóval lehet vadászni, mindig jó, ha a va-

dászandó területre az oldalokról három-négy kilométer messzeségről benyomatjuk a foglyokat. Mielőtt a vadászat kezdetét venné, a hajtókat úgy kell beosztani, hogy tíz vadászra legyen negyven hajtó a patronhordókon kívül, negyven — hatvan pedig folytonosan nyomja be az oldalakon levő foglyokat.

Itt egy általam rendezett vadászatot említek meg, mely a következőkép folyt le:

A terület, melyen vadásztunk, a bajesi határon az országút mellett van. A vadászvonalat felállítottam negyven hajtóval egy nem nagyon magas, száz holdas kukoriczátábla szélére, hova a foglyok szemközt-ről benyomatnak. Ezen a táblán mentünk végig az újvári határig, hol egy sor magas akácza van; a mint ide értünk, a közöttünk levő hajtók jobbra-balra kivonultak és visszamentek szintén előbbeni helyükre; a vadászok az országútra jöttek és az ott várakozó kocsikra ültek, hogy az előbbeni utat a hajtókkal az akácztábig újból megtegyük. Jobról-balról ez alatt húsz-húsz hajtó folyton nyomta be a foglyokat. Ezen vadászatnál az első menetnél a reánk hajtásnál 50—60 fogoly esett, a másodiknál 100 darabon felül, a harmadiknál kétszázon felül, úgy, hogy négy hajtás után a mi aggatékon volt, nyolczszázon felül volt.

Akad azonban minden társaságban olyan, a ki nek a szája és tudománya több, nagyobb, mint másé, összeholondította a kis társaság egy részét, hogy ez még sem járja, hogy annyi területen mindig csak egy helyen járjunk stb., ott hagytuk a szétvert foglyokat akkor, a mikor a lövés legsikeresebb volt, negyven fogolyért, mert szűz területre mentünk, a hol a fogoly csapatokban röpült, nem pedig egyenkint. Így vesztettem el egy doboz olyan cigarettát, a milyent csak fejedelmek szívnak, akkor is csak úgy, hogy a nagyon jeles vadász, Herzog Péter bácsi őket megajándékozta; ő vele fogadtam, hogy 1000 darab foglyot lövünk; aggatékon 870 darab volt, de biztosan felet-

aggatott húsa alá tüzet raknak. Ezen ember-adót követelő sárkányok leküzdésére vállalkoznak a hősök. Az elátkozott kútba leereszkedve, a sárkány lakába, meglepetve fogadja a jövevényt az elrabolt királyleány s kérdi tőle, hogy hogyan jutott arra a helyre, ahova „még a madár sem jár? . . .“ Egyszeribe belészeret és elárulja a sárkány-király gyengeségét, hogy ifja vállalkozását elősegíthesse. — Feltűnően jelentkezik a mesebeli sárkányoknál az a gonoszság, melyet „ördöggel bélelt“ — nem természet szerint való — sárkánynak a hitrege tulajdonit, Regéinkben a sárkány mint az elátkozott kincs és elátkozott kastély őre szerepel és legyőzetésükkel mindez felszabadul. Ebben talál kifejezést az ördögöt jellemző kincsszomj s azért harácsolja össze, hogy a fényűzésre vágyódó emberi szívet megejtse; de kifejezést talál meséinkben azon hitágazati elv is, hogy az ördögnek bár félelmetes ereje van mindazonáltal hatalma azonnal megtörik, mihelyt emberére talál, de a mesebeli sárkányoknak a hitrege sárkányaival való eme rokonsága

kitűnik még abból is, hogy összeköttetésbe hozzák őket más „ördögösnek“ ismert személyekkel. Azt mondja ugyanis a nép meséje, hogy a sárkánynak boszorkány az anyja „rossz-tündér“ a felesége s hogy a garabonczásnak állandóan szolgálatában áll. Ez a feltevés vezet el azon népbabonához, hogy a sárkány szolgálatába szegődik annak, aki el adja lelkét az ördögnek és hogy az ilyennek pénzt, tejet és gabonát hord . . . Azonban nemcsak mesebeli vonatkozások, de még ténybeli adatok is szólnak a sárkányok felől, ezek tehát megdönteni látszanak azt a feltevést, mintha a természetszerűen való sárkányok egyszerűen csak megöregedett kigyók lennének. Ha hitelt adunk ugyanis egyes nagynevű böles férfiak leírásának, úgy el kell fogadnunk azon állításuk igazságát is, hogy létezett egykor valami különleges állat, mely a sárkány fogalmával némileg megegyezett s melyet a képzelet a róla szóló elbeszélések révén és a legyőzésével járó vadász-lóditások hallatára bár igen kiszínezett, de mégis némi létjogosultságot biztosít neki.

te lett volna az ezernek, ha még csak egyszer tetűk volna az előbbeni hajtásokat.

Nagyobb társaságot nem lehet a kukoriczákon hosszában vinni, mert kevés helyen van annyi kukoricza; leghelyesebb keresztben menni, az első kukoriczában fogoly nem fog sok mutatkozni, ott csak az odavalók lesznek láthatók, azonban minél messzebb megyünk, annál több foglyot fogunk találni; ha szélcsendes időnk van, az esetben a foglyok előre fognak repülni, ha szél van, úgy felkerekednek és a szél által vitetik magukat messze — messze s nem beszélhetünk velük.

Kisebb társaság a kukoriczablákat hosszába szokta venni; a kukoriczában megy két — három hajtó. néha egy is elég, — azt a kukoricza nagysága határozza, — jobbról — balról pedig megy egy-egy vadász; a középben a legtöbb esetben nem szeretünk menni, mert a lövés néha körülményes, pedig ezek a legjobb helyek, ott mindig többet lehet lőni, mint a széleken. — Én ha tehetem, még ha magam vagyok is egy tábla gazdája, ha a tábla száz lépés széles, a középben megyek: mert így az egész táblát uralom. holott ha a jobb oldalon megyek és a fogoly bal oldalon kel, bizony nem igen lehet aggatékra hozni.

A hosszában való vadászatnál, ha társaságban vadászom, ha magamnak van egy kukoriczám, úgy azon az oldalán megyek a kukoriczának, a merről a szél fúj, mert a fogoly szélel szemben kel s úgy viteti esetleg magát a szél által; ha kedves vendégem van, szinte az ilyen oldalt adom neki.

A szárnyazott fogoly néha nagyon megcsalja az embert; elkeresteti magát sok ideig, pedig kár az időért, mert a legtöbb esetben elszalad a kukoricza végére, ott szalad azután vagy jobbra vagy balra, vagy a szembe levő táblába.

Bármilyen legyen is a társas vadászat, kutya fel-

tétlenül kell, mert sok sebzett fogoly pusztul el, mielőtt csak a ragadozók lakmároznak.

Kevés ember érti a lőtt vad megkeresését; például jó magam sem talalom meg a foglyot, még ha harmincz lépésnyire esett is, hát még hatvan-hetven lépésnyiről? van nekünk egy fővadászunk, az öreg Harovnik, aki a hajtót összeszidja, persze a maga módja szerint, hogy: „Hova szaladsz te, — gyertek, az apád, a teremtete, nem lácz, hová esett az a fogoly? Itt van, te számár!” Az öreg 150 lépésről megjegyzi magának, úgy, hogy ritkán veszít egyet is el, de hát ez a legritkább tehetség és annyi fogolyvadászaton kellene lenni, a mennyin az öreg volt.

Szokták a foglyot — különösen nálunk nagy hó alkalmával — szánról is vadászni, ez a vadászat azonban határozottan rablóvadászat, ilyen módon az egész határ fogolyállományát ki lehet pusztítani; az ilyen vadászatot csak igazi pecsenyevadász vagy a legrosszabb fajta vadászok szokták megtenni, akik gondozás helyett a legcsunyább módon pusztítják.

Orgyilkosság. Branszky Károly selmeczbányai városi erdőőrt a városi erdőmester gyümölcsös kertjében folyó hó 17-én orozva lelőtték. A súlyosan sebesült erdőőrt kórházba szállították, hol azonban csakhamar ki-szenvedett. Gyilkosát keresi a rendőrség.

— **Az állatok téli öltözeke.** Az állatvilág rejtélyeinek egyik szorgalmas buvára, Sir John Ross eredeti módon kísérletezett egy kis lemminggel, hogy a téli bundájának beszerzési módját kitudakolja. E kis állatkának ugyanis a nyári toalettje barna, a téli ruházata pedig fehér. A tudománynak apró rabját Sir John Ross tehát elzárta először is, és pedig huzamosabb időn át meleg helyen őrzött üvegczellába. Itt az állat szőre a

Valerius Maximus megemlékezik egy Epidaurus városában őrzött nagy sárkány felől. Midőn — mondja — egyszer Rómában a pestis rendkívül kegyetlenkedett és tartottak vala attól, hogy az egész nép a pestis miatt elfogyna: az előljárók tanácsoktól Epidaurus városába követeket küldöttek, hogy az Esüulapius templomához tartozó nagy sárkányt kölesönözzék ki nekik egy bizonyos időre, hogy szüntetné meg az a közöttük kegyetlenkedő pestist. Csodálkozásra méltó dolog, hogy ez a nagy „barom állat” az epidaurusiaktól mily igen megszelidítettettt! A sárkány kikölcsonóztetvén, sok jó étel által csábítatva, a maga szabad-akaratjából a nagy hajóba (melyet számára készítették) be szállott. Utközben, midőn a küldöttség a tengeren Rómába visszaevezett, nagy eset adta elő magát, egy révben ugyanis, mikor megállapodtak volt, a nagy sárkány a hajóból kiszökött s a közel levő erdőbe mászott, mifelett a hajón levő emberek mód nélkül megrémültek és semmi reményük nem is volt már az iránt, hogy ismét megkaphatják; nem sok

idő múlva azonban mégis megkerült a bestia és azután már békével vitetett alá Rómába, hol nagy örömmel és kimondhatatlan tánczolásokkal fogadtatott, sőt nagy istentisztelettel is körülvéttetett... No de meg is érdemelte, mert hiszen (a mint írják) érkezésére Rómában azonnal megszűnt a pestis. — Valami Niceforus nevű tudós doktor is tesz említést egy nagy sárkány-kigyóról; mikor ezt megölték, nyolcz pár ökör is alig birta helyéből a dögöt kimozdítani. Hogy az áert meg ne dögösítse, testét egészen megégették. Egy másik igen neves sárkányról Livius és Plinius tesz említést, azt írják, hogy a karthágóbeliekkel való hadakozás közben „a Bagrada nevű folyóviz mellett egy oly fene nagy sárkány találtatott, mely ellen Attilius Imperator egész derék seregével kiszállott és a bestián győzedelmet vévén, azt megölte, Ennek hosszúsága százhusz lábnyomatnyi volt, de bőre és állkapcsája Rómában sok ideig emlékezetnek okáért fentartatott és mutogatott. Plinius egy más hasonló eseményszámba menő sárkányról is szól; „Olaszországban megöletett egy nagy sár-

meleg temperatura hatása alatt változatlanul megtartotta azt a barna színt, mellyel akkor bírt, mikor a fogsága megkezdődött. Heteken keresztül egyenletes melegségben éledegelt a barna szőrű kis egér-féle állat és természetesen meglehetősen hozzá is szokott a légkör magasabb, husz-huszonöt közt változó hőfokához. Ekkor azután minden átmenet nélkül egyszerre megváltozott a kísérleti objektumra nézve az időjárás. A kis lemmingre nézve Sir John Ross lévén a Saturnus, ez hirtelenül harminc fokos hideget bocsátott az állatra. Meg volt adva tehát a természetbuvár számára a lehetőség, hogy az akklímáztatás tüneteit megfigyelhesse. Az angol tudós szabadszemmel is, nagyító üvegen át is szorgalmassan obszerválta az állatot, illetőleg azt az elváltozást, mely az állat szőrcsuháján mutatkozni fog. Éppen a gyors átmenet a meleg légkörből a hidegbe okozhatta, hogy nem is kellett sokáig lesni az elváltozást. Tíz-tizenkét órán belül már észrevehető volt az állat szőrének fehéredése egy hét multával pedig teljesen fehérré lett az eredetileg barna szőrburkolat. A tudós megfigyelései azt is kiderítették, hogy abban a stádiumban, mialatt az állat szőrének csakis az egyik része fehér, egy-két szőrszál a töve körül barna, míg a hegye táján fehér színű. A hideg által előidézett színváltozás tehát a szőrszálak hegye körül kezdődik és innen hátul tovább, olyformán, mint egy-egy a dér által megcsipett levélnek elsárgulása. Az angol buvár szerette volna a visszaváltozás proceduráját is végignézni ugyanazon az állaton és ugyancsak minden átmenet nélkül ismét meleg temperaturába helyezte el objektumát. Ez elien azonban az állat a leghatározottabban és leghatásosabban tiltakozott az által, hogy — megdöglött.

— **Kábitó méz.** A méhek olyan virágokból is szednek mézet, melynek nedve nagyon narkotikus. Az ilyen méz, ha a méhek ugyanazon növényfajból gyűjtötték, az embereknek is ártalmas lehet, mint azt már Xenophon katonái is tapasztalták, akik, midőn Kis-Azsián keresztül át vonultak, Trapezunt vidékén sok mézet ettek s ettől mély mámorba estek, hogy holtaknak tartották őket. Ama vidék méze még most is nagyon narkotikus. Némely méz magukat a méheket is elkábítja úgy, hogy a virágról a földre hullanak. Így gyakran tapasztaljuk, hogy a méhek a hársfavirág mézétől elszédülnek s csak 10—15 percz múlva térnek ismét magu-

hoz s szállhatnak más virágra. Ugyanezt tapasztaljuk az oleander virágján is, melyet a méhek szintén meg szoktak néha látogatni. Egyes vidékeken a lógesztenye virágjának van ilyen kábitó hatása a méhekre.

Tyuk-eledel. Egy furfangos amerikai egész nyáron összegyűjti az elhasznált tojások héját, megsüti egy kemencében és azután porrá zúzva elteszi télire. December-től egész tavaszig, mikor a tyukok kedvenc inulatságaiktól meg vannak fosztva és nem kaphatnak a mezőn szemetet, ezen porráfőtt tojáshéjából mindennap ad nekik. A tyukok mohón eszik és hálából azután kap tőlük sok jó drága téli tojást a gazdaasszony.

Állatvédelem. A Punch írja ezt a jellemző adomát:

Egy hölgy megszólít egy fiucsát, a ki madár-fészket fosztott ki.

— Rossz gyermek, miért lopja el a tojásokat? Mit csinál majd a szegény madáranya, ha hazaérkezik?

— Oh, az anya már meghalt.

— Honnan tudja?

— Ott látom a nagysád kalapján.

Szerkesztői üzenetek.

Domján László urnak. Lőcse. A nyitott borítékban küldött czédulát nem olvasta el kellő figyelemmel, mert ha ezt teszi, úgy azt értette volna ki belőle, hogy ez nem csak hátralékosoknak, hanem olyanoknak is szól, kiknek előfizetésük szept. végén fog lejárni. Miután ilyenek közel ötszázán vannak, már előre tájékozva kell lennünk, hogy szándékoznak-e tovább is előfizetni, mert csak így koczakztathatjuk meg a lap kiadását. Ön az utóbbiakhoz tartozik s így nem is kívántunk hátralékot, tehát panaszra nem lehet oka. Üdvözlét! **T. J.** urnak. A röpiratot már akkor postára tettük; sajnos, hogy most, 6 hónap leteltével nem reklamálhatjuk. Most újból megküldtük. **Kokosu Traján** urnak. P. Ruzska. Az év végeig rendben. **H. R.** urnak Kisbár 1902 márczius 31-ig előfizetve. **Udvardy Ferencz** urnak. G. Mesterháza. Év végeig kiegyenlítve. **Scholik András** urnak. L. bánya. 4 kor. beérkezett. **K. J.** urnak Gy. Solymos. Kérdéseire mint közérdekűekre lapunk jövő számában válaszolunk.

Felelős szerkesztő és tulajdonos lapkiadó
Podhradszky Emil.

kány, melynek gyomrában egy gyermek találtatott, akit valahol békáffantott volt. Indiában — mondja Miskolczy Gáspár — amint írják annyira megnevekednek a sárkányok hogy a szarvasokat és a bikákat is egészben elnyelik. A tudós híres Aelianus, Herodes idejéből elevenit fel egy sárkányt, mely igen megszeretett volt egy szép leányzót, a leányzónak szülei azonban igen nehézteltek vala érte, hogy a leányzó vele társalkodott s ezért elrejtették azt előle, ami felett azután a sárkány igen megszorodott s mikor pedig egy kevés idő múlva a leányzó jószántából ismét hozzája ment volna, a sárkány gyengéden nyakával körülölelgette őt és nyelvével is veregette. Majdnem hasonló eset történt mondja Miskolczy Arkádiában is, hol bizonyos sárkány egy szépen felserdült fiu-gyermecket kedvelt meg. Ezt is féltetni kezdték szülei és a bestiát tőle az erdőre kergették; történt azonban egyszer, hogy a sárkány a dolognak nesztét vette, mivel hogy ő természete szerint igen élesen lát és hall s felismervén kedvencének jajsavát, s a tolvajokra ütött és az ifjat tőlük megszabadította, sőt még a városba haza is kísérte. Egy más sárkány is igen megszeretett egy gyerme-

ket, de a gyermek őt megutálta és magát tőle távol tartotta, a sárkány türe a dolgot, mignem egyszer kedvencét bátyjai az örökség felett veszekedvén vele meg akarták ölni. Ekkor a gyermek sivalkodására a sárkány felkerekedett és a szaváról megismert fiuhoz sietett, ez azonban akkorra már halva volt, ami felett ő azután szörnyen megbusult s menten rátámadt a gyilkos atyafiakra és mindaddig kergette őket, mignem egy viznek ugrottak s mind oda veszték, azután pedig a megholt gyermekhez visszatérvén, néhány napokig feltámadását várva, őrizte testét, mignem az emberek a megholtra akadván, hazavitték s eltemették. Diodórus írja, hogy Egyiptom második királya, Ptolemaeus elé; egy elfogott és temérdek köteleken sokszámu emberektől huzott oly nagy eleven sárkány vonszoltatott, melynek hossza 30 könyöknyi volt. Még ennél is nagyobb látott Nagy Sándor Indiában, ennek hossza ugyanis 60 könyöknyi volt, szemei pedig akkorák voltak, mint egy macedoniai paizs. Az ó-testamentum, Dániel sárkányáról írva, azt mondja, hogy ennek a babilóniaiak naponta sokféle ételt készítettek, mignem Dániel valami halálos kotyvalékot főzött neki s azzal megétetve, azt megölte.

Szám: 1257—901. erd. biz.

PÁLYÁZATI HIRDETMEŒY.

Hunyadvármegye területén a petrozsényi m. kir. járási erdőgondnokság területén Nagy Baár és Urikány székhellyel; a brádi m. kir. jár. erdőgondnokság területében Boicza székhellyel; a maros-illyei m. kir. járási erdőgondnokság területében Roskány székhellyel, egyenként 600 korona évi fizetéssel; továbbá a dévai m. kir. járási erdőgondnokság területében Berekszó és Veczel székhellyel; a szászvárosi m. kir. jár. erdőgondnokság területében Romoszhely székhellyel ugyan-csak évi 600—600 korona fizetéssel rendszeresített erdőőri, végül a szászvárosi m. kir. jár. erdőgondnokság területében évi 480. kor. fizetéssel rendszeresített Szászvárosi erdőlegényi állásokra az 1898 évi XIX. t. cz. 14 §-a alapján alkotott Erdőőri szolgálati és fe-gyelmi szabályzat I. rész 2 §. 2. pontja értelmében pályázat hirdettetik.

Felhivatnak mindazok, kik a fent megjelölt erdő-őri állások valamelyikét elnyerni ohajtják, hogy az 1879 évi XXXI. t. cz. 37 §-ában előirt minősítvényü-ket igazoló okmányokkal; nevezetesen: 1. keresztle-vél 2. erdőőri oklevél vagy szakiskolai bizonyítvány 3. Orvosi bizonyítvány 4. Erkölesi bizonyítvány; 5. Ed-digi szolgálati bizonyítványokkal felszerelt pályázati kérvényüket Hunyadvármegye közíg. erd. bizottságához czimezve f. évi **Oktober hó 5-éig** annival is inkább adják be, mert a később beérkezendő pályázati kéré-sek figyelembe vétetni nem fognak.

Megjegyeztetik, hogy a magyar nyelvnek szóban és írásban való bírása feltétlenül szükséges, a román nyelvet is bíró okleveles erdőőrök pedig előnyben részesülnek.

A kinevezett erdőőrök évi fizetésüket előleges ha-vi részletekben a vármegye pénztárából kapják.

Kelt Hunyadvármegye közíg. erd. bizottságának Déván, 1901 évi szeptember hó 11-én tartott ülésében.

Br. Bornemissza, elnök.

A lengyelországi Krakkó nevű király, midőn a vá-rost alapítá s ezért várat építtetett, a vár alatti szikla-barlangban egy sárkányt fedezett fel, mely az éhségtől kényszerítettven, az ő barlangjából rendesen kijárt és sok embereket is megölt, miért is a barlangja eleibe minden napra három öreg barmot vittek az odavaló emberek. A jó Krakkó király szánakozásra indulván, a maga népének szorongatása felett, egy borjubört ho-zatott elő és azt szurokkal, kénkövel és puskaporral megtöltvén s titkon tüzet is rejtven belé, a barlang eleibe vitette; az ő rendes idejében a sárkány lukából kijövén, a csalétket hirtelen csak bekapta, mint valami igazi borjut, amelyben ekkor a tűz meggerjedvén, hogy azt elolthassa, a bestia a vízhez futott és nagyot ivott, mire azután bendője annál inkább megdagadván, meg-hasadott. A hős mondák tanúsága szerint egyes vidé-kekbeli rettegett sárkányokon nem lehetett oly könnyű szerrel kifogni, mint a hogyan azt Dániel és Krakkó len-gyel király tették. hanem csakugyan meg kellett velük küzödni a vitéz harcosoknak, hogy legyűrhezzék őket Ezért ugyszolván minden nemzet mondakörében helyet kérnek maguknak a sárkánnyal viaskodó hősök s ka-landjaik a mesemondók ajkán át szárnyra kelve, jól ki-szinezett alkban jóformán elsőrendű történelmi hagyo-mányokká válnak, szájról-szájra szálló ige lesz belőlük és minden egyéb történelmi hagyományt megelőzve jut-nak a nép-fiai közé hol legtöbbször nagy keveredést okoz a különben is babonás sejtelmekkel teljes, zaklatot lelki világba.

Krenedits Ödön.

Őszi vetésre
mindennemű erdészeti magot ★ ★ ★ ★ ★
kocsányos és kocsánytalan
VALÓDI SLAVONIAI
TÖLGYMAKKOT
szokott jó minőségben szállít a
MAGYAR FENYŐMAG-PERGETŐ-GYÁR
FARAGÓ BÉLA Zala-Egerszeg.
Kitüntetve díszoklevél, arany és ezüst érmekkel. Leg-
utóbb a párisi világkiállításon ezüst éremmel.

SKABA KÁROLY H.
Budapest, VI., Váci-körút 33. sz.
A gyár alapított 1865. évben.
Ajánlja saját gyári raktárát, mindennemű
vadászfegyverekben, revolverekben,
pisztolyokban, kardokban, sarkantyuk-
ban, vadász, vívó és sporteszközökben
fegyverrészek és löeszközökben valamint
mindennemű lőszerben.
Wänzel, Werndel és Kropatschek
karabélyok mindig raktáron vannak.
Javitások is elfogadtatnak.
Árjegyzéket kívánatra ingyen és bérmentve küld.

TÖRKÖLY, SZILVORIUM,
RUM és FINOM LIKÖRÖKET
bárki hideg uton minden készülék nélkül
kitűnő minőségben előállithat.
Kezelési könyv és árlapok ingyen.
WATERICH A.
BUDAPEST,
VI., Dohány-uteza 5 szám.
Sörmérő-készülékek, czikkek a borkezelés-
hez, minden borbetegség elleni szerek.
Első és legrégibb üzlet e szakmában
Fennáll 30 év óta.

Első rangú egyenruházati intézet

Blum és Társa

Szerb kir. udv. szállítók. Ő es. és kir. Fensége József Főherczeg udv. szállítói.
A nagyméltóságu Földmívelésügyi m. kir. Ministerium hivatalosan megbízott
erdészeti egyenruha szállítói.
Az „Országos Erdészeti Egyesület” rendes tagjai.

BUDAPEST IV. Belváros, Sütő utca 2. szám, a Szervitater sarkán.

Saját műhelyeink a házban: Sütő utca 2, Szervita tér 8, Hajó utca 3.

A XVIII. számú, kimerítő tartalmu árjegyzékünk közrebocsajtása alkalmából ajánljuk legkészségesebb szolgálatainkat, minden néven nevezendő, — mesteri szabásu, izlésteljes csinos kiállításu

ERDÉSZETI és ERDŐ ALTISZTI EGYENRUHÁK

nemkülönb felszerelési cikkek szállítására.

Hivatalos uton részletfizetésre

is eszközö hetők a megrendések; — így megrendeléseket, hossz as gyakorlatunk alatt, — a betekinthető számos elismerő nyilatkozatok tanúsága s erint, — mindenkor, az igen tisztelt megrendelők legteljesebb megelégedésére hoztuk kivitelbe.

POLGÁRI RUHÁK

a legujabb francia es angol divat szerint, szinte jutányos árban készítettnek. — Vevőink kényelmére bármely szakmánkba nem vágó cikket készséggel beszerезünk és a vidéki megrendelések kivitelére különösen kiváló gondot és figyelmet fordítunk,

Óvjuk igen tisztelt megrendelőinket oly czégektől, kik olcsó reklám árak által régi vevőinket megtevesztteni óhajtják, miután jutányosabb árt csak is az anyag és kiszolgálás rovására nyújthatnának. Kívánatra ingyen és bérmentve küldjük meg árjegyzékünket és a hivatalos megrendeléshez szükséges részletfizetési megrendelési ívet. Bármily csekély megrendelés is a lehető legnagyobb figyelem és pontossággal lesz kiszolgálva.

Kiváló tisztelettel

BLUM és TÁRSA

Szerb királyi udvari szállítók.

Ő császári és királyi Fensége József főherczeg udvari szállítói. A nagyméltóságu Földmívelésügyi Ministerium hivatalosan megbízott erdészeti egyenruha-szállítói. Az „Országos Erdészeti Egyesület” rendes tagjai.

Jutányos árak.

STEGMANN JÁNOS könyvnyomdája
Szász-Sebesen

elvállalja minden könyvnyomdai munka gyors és csinos elkészítését a legolcsóbb árak mellett.

Névjegymegrendeléseknél mintával is szolgálok és azok a megrendelés napján eszközöltetnek.

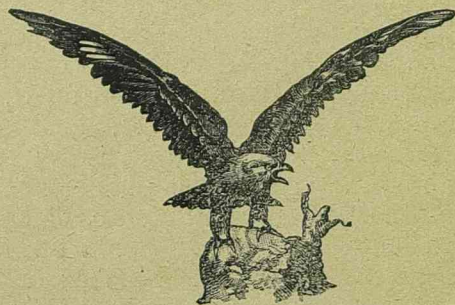
MÁGYARHON ELSŐ LEGNAGYOBB és LEGJOBB HIRNEVŰ ÓRAÜZLETE.

BRAUSWETTER JÁNOS

SZEGEDEN
CS. és KIR. KIZÁRÓLAGOSAN SZAB.
KRONOMETER- és MŰ-ÓRÁS
FELTALÁLÓJA A REMONTOIR
INGAÓRÁKNAK STB. STB.

ÓRÁK, ÉKSZEREK
10-ÉVI JÓTÁLLÁSSAL
KÉSZPENZERT, VALAMINT
RÉSZLETFIZETÉSRE
JAVÍTÁSOK 5 ÉVI JÓTÁLLÁS MELLETT.

KÉPES ÁRJEGYZÉK 2000 ILLUSZTRÁCIÓVAL INGYEN és BÉRMENTVE

Dr. Lendl Adolf
világhírű

zoologiai laboratoriuma elvállal szárnyasokat és szörmés vadat kitömésre.

Jutányos árak, kitűnő munka, művészies kivitel.

Budapest, II. Donáti u. 7.

A természet és Halászat

állattani, vadászati és halászati képes folyóirat. Egy évre 6 kor. Megjelenik havonként kétszer.

Mutatványokat ingyen küldünk.

Nyomatott Stegmann János könyvnyomdájában Szászsebesen.